

Kommunledningskontoret/Stadsbyggnad, 591 86 Motala

Svar på samråd över Detaljplan för Gamla Motala Verkstad, Motala kommun.

Naturskyddsföreningen i Motala lämnar nedanstående synpunkter på föreslagen detaljplan för Gamla Motala Verkstad.

Naturskyddsföreningen i Motala sympatiserar med kommunens ambitioner att försöka bevara den kulturhistoriskt värdefulla industrimiljön så att området kan bli en del av Kulturstadsdelen Gamla Motala Verkstad. Vi noterar att Plan- och miljönämnden hittills i detaljplanearbetet gjort en preliminär bedömning, där man dragit slutsatsen att detaljplanen inte ger upphov till betydande påverkan på miljö. Vi är mycket kritiska till denna slutsats och anser att den är uppenbart felaktig.

Föreslagen detaljplan, som det nu sker samråd över, har som utgångspunkt att det inte ska ske någon sanering av marken, trots att man konstaterat en mycket stor mängd föroreningar. Att inte genomföra efterbehandling av denna förorenade industrimark med riskklass 2 (stor risk för människa och miljö) i länsstyrelsens inventering av förorenade områden, innebär att man avviker från det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Sveriges riksdag har fastställt de nationella miljö kvalitetsmålen som ska leda vägen i vår strävan att åstadkomma en ekologiskt hållbar samhällsutveckling. Dessa mål har blivit riktmärken för allt svenskt miljöarbete och att frångå ett sådant mål kvalificerar planen i sig för betydande påverkan av miljö.

Kommunen har uppskattat att kostnaden för att genomföra en efterbehandling av den förorenade marken vid Gamla Motala Verkstad till mer än 200 miljoner kronor. Man kan dra den slutsatsen att det är denna tunga kostnad som ligger till grund för att kommunen i stället väljer att i detaljplanen begränsa markanvändningen att kunna klassas som mindre känslig markanvändning (MKM), och därigenom kunna nå mätetal för skydd mot hälso- och miljöeffekter som ligger inom ramen för Naturvårdsverkets modell av riktvärden för områden klassat som mindre känslig markanvändning (MKM). De miljö- och riskbedömningar som genomförts har denna planerade markanvändning (MKM) som utgångspunkt.

Förutom att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö inte uppnås och kravet på att mindre känslig markanvändning måste kunna uppfyllas, tillkommer industriområdets läge invid Göta kanal och Motala ström som en väsentlig faktor vid miljöbedömningen av planen som medför betydande miljöpåverkan. Det är för oss uppenbart att en miljöbedömning* med miljökonsekvensbeskrivning* krävs enligt 5 kap 18 § plan- och bygglagen och 6 kap 11 § miljöbalken.

Några väsentliga aspekter som ligger till grund för vårt ställningstagande:

Starkt förorenat område

Kommunen anför att planen endast befäster befintlig verksamhet, icke störande småindustri och inre vattenvägar (Göta kanal), men samtidigt redogörs att marken inom planområdet är starkt förorenad med en stor mängd förorenade massor utspridda över hela området som beräknats till ca 116 000 ton.

Naturskyddsföreningen anser att planen mycket väl uppfyller de karaktäristiska egenskaper som anges i bilaga 4 i förordningen om miljökonsekvensbeskrivning men också typen av påverkan och det område som kan antas bli påverkat enligt samma förordning och bilaga 4.

Exploatering utan marksanering

Kommunens utgångspunkt i föreliggande detaljplaneförslag är att inte efterbehandla den förorenade industrimarken och därmed inte genomföra en marksanering. Föreningarnas omfattning och risken med dessa har utretts genom miljötekniska markundersökningar och utredningar där en fördjupad riskbedömning och platsspecifika riktvärden tagits fram genom Structor Miljöteknik AB. Att inte genomföra en marksanering innebär att fel signaler ges till andra ägare av starkt förorenad industrimark, förutom att det nationella miljökvalitetsmålet Giftfri miljö inte kommer att uppnås.

Slutsatser vid fördjupad riskbedömning

Slutsatserna vid den genomförda fördjupade riskbedömningen är att det är stora mängder föroreningar som påträffats i området, vilka betraktas som mycket stor utifrån Naturvårdsverkets MIFO-metodik. De stora mängderna föroreningar kan i sig innebära risker vilket i sig kvalificerar planen som innebärande betydande miljöpåverkan.

De risker som redovisas i riskbedömningen utgår från de givna förutsättningarna, bl.a. kommunens strävan att markanvändningen ska kunna klassas som mindre känslig markanvändning (MKM). Ändras dessa förutsättningar, kan exempelvis spridningen från området förändras och därmed riskerna. I rapporten Fördjupad riskbedömning (sid 24) noteras att *"föreningarna som finns i området kan bara riskbedömmas ur ett perspektiv utifrån nuvarande och planerad markanvändning. Vilka förutsättningar som gäller för området i ett mycket längre perspektiv är mycket svårbedömt."* Miljökonsekvenserna för att nå en långsiktigt hållbar utveckling måste analyseras och integreras med planarbetet och därmed krävs en miljöbedömning* med miljökonsekvensbeskrivning* enligt 5 kap 18 § plan- och bygglagen och 6 kap 11 § miljöbalken.

Förutom att den utförda fördjupade riskanalysen är begränsad i omfattning och bygger på planerad markanvändning, dras ändå slutsatserna att risk för människors hälsa vid giftexponering finns och att vissa arbeten vid exploateringen måste begränsas. *"Den utförda undersökningens omfattning är inte tillräckligt stor för att kunna utföra en fullständig statistisk utvärdering."* Vidare framgår av analysrapporten att *"utifrån de statistiska beräkningarna bedöms det föreliggande risk för människors hälsa vid exponering vid 70-tonsgården med avseende på arsenik."* Vidare noteras att *"mark och schaktningsarbeten inom området bör i möjligaste mån undvikas."*

Områdesbegränsning av den fördjupade riskanalysen

I den fördjupade riskanalysen anges det att *”området närmast Motala ström utsätts för stora påfrestningar och en spridning kan ske genom erosion eller skred. Detta område, Kanaljorden som ägs av annan fastighetsägare, har dock inte ingått i undersökningen och bedöms därmed inte i denna riskbedömning”* Detta är ett väsentligt undantag och ska vägas in vid bedömningen av gjord riskbedömning. Särskilt då grundvattnets i områdets norra del lutar och är riktat mot Motala ström. Även kulvertarna som använts för industriavloppsvatten, där även dagvatten från tak och hårdgjorda ytor avrinner, mynnar, via dockan eller Bergsättersbäcken, i Motala ström.

Slutsats

Naturskyddsföreningens synpunkter kan således sammanfattas i att det är uppenbart att en miljöbedömning* med miljökonsekvensbeskrivning* krävs enligt 5 kap 18 § plan- och bygglagen och 6 kap 11 § miljöbalken.

För Naturskyddsföreningen i Motala

Enligt styrelsens uppdrag

Rolf Ström

E-post: strom.rolf@gmail.com

***) Miljökonsekvensbedömning är en systematisk process – SLU**

Miljökonsekvensbedömning kan bäst beskrivas som en systematisk process där effekterna på miljön av ett föreslaget projekt (verksamhet eller åtgärd) studeras i förväg. Ett syfte med processen är att få fram ett beslutsunderlag som kan användas för att avgöra om projektet kan tillåtas eller inte. Miljökonsekvensbeskrivningen är det dokument som blir produkten av genomförd process. Med anledning av detta talar man ofta om MKB som både en process och ett dokument. – SLU, Forum för MKB och miljöbedömning.